

Sprawozdanie z oceny własnej
– działania na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia
w dziedzinie programów nauczania i ich efektów (2009)

I. Opis sposobów budowy, zatwierdzania, weryfikacji i modyfikacji programów studiów (ze szczególnym uwzględnieniem problematyki efektów kształcenia/uczenia się).

a) Budowa programów studiów I i II stopnia.

Obecnie realizowane i budowane programy studiów mają strukturę spójną i zhierarchizowaną. Przy wielu specjalnościach Wydziału Orientalistycznego biorą pod uwagę specyfikę każdego Zakładu, a jednocześnie pozostają w tych samych ogólnych ramach uwzględniających poszczególne bloki programowe. Struktura programu ukierunkowana jest na osiągnięcie zakładanego celu, tj. wykształcenie absolwenta-orientalisty, który będzie posiadał kompetencje i umiejętności określone w standardach (załączonych do niniejszego sprawozdania). Dla absolwenta studiów pierwszego stopnia zakładają one m.in.: znajomość języka orientalnego (afrykańskiego) na poziomie umożliwiającym swobodną komunikację (w przypadku języków żywych) oraz czytanie tekstów źródłowych, dobre przygotowanie merytoryczne dotyczące kultury wybranego regionu Azji i Afryki (wiedza w zakresie: dziejów, zagadnień społeczno-kulturowych, literatury, religii, filozofii, sztuki oraz języków), a także przygotowanie w zakresie metodologii kulturoznawstwa. Dla absolwenta studiów drugiego stopnia standardy przewidują m.in.: gruntowną wiedzę pozwalającą na rozumienie i interpretację zagadnień kultury (takich jak literatura, dzieje, filozofia, religia, sztuka, wiedza o języku) regionów Azji i Afryki (w zależności od specjalności) oraz odpowiednie przygotowanie metodologiczne, a także umiejętność swobodnego posługiwania się językiem orientalnym lub afrykańskim w mowie i piśmie, korzystanie ze źródeł tekstowych (pisemnych i ustnych) w danym języku wraz z dokonywaniem ich tłumaczenia i interpretacji. Absolwent kierunku *kulturoznawstwo* ze specjalnością stosunki międzykulturowe, będzie mieć podstawy metodologiczne i ogólną wiedzę na temat kultur oraz zagadnień społeczno-politycznych Azji i Afryki, dzięki czemu będzie mógł analizować zjawiska dotyczące kultury w skali regionalnej i globalnej, a także stosunków międzykulturowych. Ponadto absolwent będzie znać co najmniej jeden język orientalny na poziomie umożliwiającym komunikację.

Zarówno w swym kształcie ogólnym, jak i na poziomie poszczególnych elementów składowych, programy mają charakter czytelny i jasno ustrukturyzowany. Przygotowywane stopniowo przez wiele lat, zgodnie z wytycznymi MENiS i KE z jednej strony, ale biorąc również pod uwagę wieloletnie dotychczasowe doświadczenia dydaktyczne z drugiej, programy zostały przygotowane do etapowej realizacji. Od r. akademickiego 2007/2008 realizowane są programy studiów I stopnia na kierunku *orientalistyka* i *kulturoznawstwo* (w Studium Stosunków Międzykulturowych), jak również programy studiów II stopnia na kierunku *kulturoznawstwo*. Programy studiów II stopnia na kierunku *orientalistyka* będą realizowane od 2010/2011 r. W przygotowywaniu programów brała udział Komisja Dydaktyczna wraz z Dziekanem i Prodziekanem ds. Studenckich oraz przedstawiciele wszystkich jednostek Wydziału (wcześniej: Instytutu) Orientalistycznego: kierownicy Zakładów, opiekunowie studentów lub specjalnie wyznaczone osoby. Początkowo opracowano tzw. programy przejściowe obejmujące jednolite pięcioletnie studia magisterskie, które jednak już dzieliły się na dwa etapy (I etap – pierwsze trzy lata studiów, II etap – czwarty i piąty

rok studiów) i w których poszczególnym przedmiotom przypisano punkty ECTS. Programy te, w większości jednostek realizowane od 2005/2006 r., posłużyły jako doświadczenie i podstawa dla konstruowania obecnych programów. Opisy poszczególnych zajęć/przedmiotów realizowanych w ramach określonych specjalności zostały precyzyjnie sformułowane z wyraźnym wskazaniem efektów kształcenia. Opis sylwetki absolwenta zawiera szczegółowe informacje na temat umiejętności oraz możliwości przyszłego zatrudnienia absolwentów poszczególnych kierunków Wydziału.

Ramowy program studiów I stopnia orientalistyki obejmuje blok przedmiotów językowych (wykłady i ćwiczenia z gramatyki pierwszego języka orientalnego/afrykańskiego, intensywna praktyczna nauka języka, lektura tekstów, kurs drugiego języka orientalnego/afrykańskiego), blok wykładów nt. regionu będącego przedmiotem studiów (dzieje regionu, zagadnienia społeczno-kulturowe, literatura, religia, filozofia, sztuka, estetyka) oraz blok przedmiotów metodologicznych (antropologia kulturowa, teoria kultury, historia filozofii). W podobne bloki skonstruowany jest program na kierunku *kulturoznawstwo*. Programy studiów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych odzwierciedlają zasady przyjęte w standardach. W dwóch przypadkach (japonistyka, sinologia) programy są identyczne; w jednym przypadku (arabistyka) program studiów niestacjonarnych różni się od programu studiów stacjonarnych nieco mniejszą liczbą godzin (stacjonarne - 2640, niestacjonarne - 2310), które i tak znacznie przewyższają wymogi standardu (1800). Przyjęta punktacja ECTS wiąże się ściśle z efektami kształcenia. Przyjęto zasadę przyznawania największej liczby punktów ECTS tym przedmiotom, które mają największy wpływ na zdolności zawodowe absolwenta, z czego m. in. wynika, że duża ich liczba przyznawana jest nauce języka kierunkowego będącego podstawowym narzędziem pracy orientalisty/afrykanisty. Program studiów orientalistycznych cechuje duża różnorodność umiejętności wpajanych studentom wraz z nawykiem dalszego samodoskonalenia i elastycznego przystosowania zawodowego, a wymierną oceną efektów kształcenia jest wysoki stopień zatrudniania absolwentów w różnych instytucjach upowszechniania kultury (muzea, media, wydawnictwa etc.) oraz urzędach administracji państwowej, rządowej i samorządowej w zakresie np. spraw zagranicznych, problemów uchodźczych, edukacji międzykulturowej. Wieloletnia tradycja współpracy kulturalnej między Wydziałem (wcześniej: Instytutem) Orientalistycznym a ambasadami krajów Azji i Afryki ułatwia studentom kontakty międzynarodowe i ewentualne przyszłe zatrudnienie za granicą. W miarę możliwości i o ile nie koliduje to z ramowym programem studiów, Wydział Orientalistyczny reaguje na sygnały rynku uwzględniając przyszłego pracodawcę (przykładem może tu być uruchamiana obecnie nowa ścieżka na iranistyce z kierunkowym językiem pasztuńskim).

Wydział Orientalistyczny ma opracowane i uchwalone przez Radę Wydziału w dniu 24 marca 2009 r. zasady odbywania praktyk na studiach I stopnia na kierunku *kulturoznawstwo* (w Studium Stosunków Międzykulturowych); praktyki zawodowe są wprowadzone do programu studiów I stopnia na tym kierunku dla specjalności *stosunki międzykulturowe*, powołany jest również pełnomocnik Dziekana ds. praktyk. Standardy kształcenia na unikatowym kierunku studiów *orientalistyka* na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego stopnia nie przewidują praktyk zawodowych (punkt IV, podpunkt 3). Nie planuje się zatem wprowadzenia obowiązkowych praktyk zawodowych do programów studiów na tym kierunku. Studenci będą natomiast informowani o możliwości odbycia praktyk nieobowiązkowych, potwierdzonych w suplemencie do dyplomu. Wieloletnie doświadczenia Instytutu Orientalistycznego pokazują, że w przypadku kierunku *orientalistyka*, absolwenci niektórych specjalizacji językowych mają możliwość odbycia krótkiego (jedno- lub dwumiesięcznego) stażu w polskich placówkach konsularnych w krajach Azji i Afryki. Ponadto, studenci wielu specjalności orientalistyki nabierają praktycznych umiejętności szlifowania studiowanego języka w kontekście kulturowym danego regionu podczas praktyk studenckich odbywających się regularnie w ramach dwustronnej wymiany z określonymi krajami

Azji i Afryki.

Zarówno nauczyciele akademicy, jak i studenci aktywnie uczestniczą w kształtowaniu celów i programu studiów, co odbywa się na wiele różnych sposobów. Przede wszystkim, propozycje i opinie Komisji Dydaktycznej konsultowane są w Zakładach i podczas posiedzeń Rady Wydziału (skupiającej również przedstawicieli Samorządu Studentów). Pracownicy zgłaszają też swoje wnioski bezpośrednio do Komisji Dydaktycznej, która w czasie swoich regularnych comiesięcznych spotkań (a w razie potrzeby częstszych) każdy z wniosków wnikliwie rozpatruje. Wiele z wniosków przedstawionych przez nauczycieli akademickich inspirowanych jest przez rozmowy ze studentami, którzy dzięki panującej na Wydziale nieskrępowanej atmosferze nie wahają się o wszystkich problemach i usprawnieniach z pracownikami dyskutować.

b) Zatwierdzanie programów studiów

Wszelkie propozycje zmian w programach studiów zgłaszane są do Komisji Dydaktycznej, której członkami są przedstawiciele poszczególnych jednostek. W pracach Komisji uczestniczy również Prodziekan ds. Studenckich. Komisja opiniuje propozycje zmian i przedstawia do zatwierdzenia Radzie Wydziału. Posiedzenia Komisji odbywają się regularnie, tydzień po każdym posiedzeniu Rady Wydziału, w razie potrzeby Komisja obraduje także w trybie nagłym.

c) Weryfikacja programów studiów

W bieżącym roku akademickim odbył się przegląd programów studiów I stopnia pod kątem ich zgodności ze standardami i przepisami obowiązującymi na UW. Przeglądu dokonała Komisja Dydaktyczna sugerując drobne zmiany i uściślenia (np. ustalając, aby lektorat języka obcego był do wyboru spośród wszystkich języków oferowanych w rejestracji żetonowej). Po wprowadzeniu zmian programy zostały zatwierdzone przez Radę Wydziału i będą obowiązywać od przyszłego roku akademickiego. Planowany jest podobny przegląd programów studiów II stopnia.

Praktyczną weryfikację programów studiów stanowią prace dyplomowe studentów, które nierzadko są publikowane i stanowią cenne źródło naukowe. Ponadto bardzo dobra opinia o studentach orientalistyki panuje wśród obcokrajowych partnerów z wymiany programu „Sokrates-Erazmus” i podobnie dobra opinia o absolwentach wśród pracodawców.

W celu lepszej oceny programu studiów, jak też praktyki dydaktycznej, od bieżącego roku Wydział Orientalistyczny wspólnie z Samorządem przeprowadza ankiety wśród studentów, a kierownicy Zakładów organizują hospitacje wybranych zajęć, zwłaszcza prowadzonych przez nowozatrudnionych pracowników.

d) Modyfikacja programów studiów

Modyfikacjami programów zajmuje się Komisja Dydaktyczna, która na wniosek kierownika Zakładu lub odgórne zarządzenie rozpatruje propozycję zmiany pod względem merytorycznym. Następnie zmodyfikowany program trafia do kierownika w celu akceptacji i ostatecznie zatwierdzany jest przez Radę Wydziału. Po akceptacji nowy program zostaje wdrożony bez opóźnień.

II. Dobre praktyki w ocenianej dziedzinie (rozwiązania sprawdzone i godne upowszechnienia).

Wydział (wcześniej: Instytut) Orientalistyczny ma długoletnią i doskonale funkcjonującą tradycję wyjazdów stypendialnych studentów na roczne/wakacyjne kursy językowe do krajów Azji i Afryki organizowanych w ramach dwustronnych umów rządowych i przygotowywanych przez pracowników Instytutu. Poza niewątpliwą korzyścią wynikającą z nauki języka w jego naturalnym kontekście kulturowym, w czasie kilkumiesięcznego pobytu w danej społeczności studenci mają okazję zintegrować się z nią i lepiej zrozumieć specyfikę studiowanego obszaru kulturowego. Tym samym celom poznawczym i integracyjnym służą organizowane regularnie od wielu lat, i bardzo cenione przez studentów, spotkania z ambasadorami krajów Azji i Afryki, na które zapraszani są przede wszystkim studenci pierwszych lat studiów.

Do udanych praktyk Wydziału Orientalistycznego należy godna pochwały działalność Komisji Dydaktycznej, a także sprawne działanie Samorządu Studentów uczestniczącego w różnorodnych przedsięwzięciach (np. przeprowadzanie ankiet, wspieranie działalności Kół Naukowych).

III. Harmonogram działań w celu ulepszenia dotychczasowych lub przyjęcia nowych rozwiązań zapewniających i doskonalących jakość kształcenia w ocenianej dziedzinie.

Na przyszły rok akademicki planuje się przegląd programów studiów II stopnia kierunku *orientalistyka* (przed rozpoczęciem ich realizacji w roku 2010/2011). W najbliższym harmonogramie działań Wydziału znajduje się projekt ankiet studenckich w formie Internetowej (przewidywany na zakończenie semestru letniego b.r.), dzięki czemu możliwe będzie zwiększenie liczby pytań ankietowych, a także sprawniejsze przeprowadzenie i samej ankiety i opracowanie jej wyników. Na początek przyszłego roku akademickiego planuje się uruchomienie krótkiego kursu metodycznego z zakresu nauczania języka obcego przeznaczonego dla lektorów i innych pracowników zainteresowanych podniesieniem swoich kwalifikacji i zapoznaniem się z najnowszymi metodami nauczania.

IV. Załączniki (pomocne UZZJK w pracach nad sprawozdaniem z oceny własnej w skali całej uczelni).

Sprawozdanie, opracowane przez Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia, zostało zaakceptowane przez Dziekana Wydziału w dniu 24 kwietnia 2009 r.